

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน(SML): กรณีศึกษา กิ่งอำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ ครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) และการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน และแบบสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการและผู้มีความรู้เกี่ยวกับโครงการและการพัฒนาชุมชนเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือประชาชนในพื้นที่กิ่งอำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการและผู้มีความรู้เกี่ยวกับโครงการและการพัฒนาชุมชน

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

- 1) ประชาชนในพื้นที่กิ่งอำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนทั้งหมด 27,564 คน
- 2) เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ จำนวน 10 คน โดยใช้ทั้งหมดเป็นผู้ให้ข้อมูล

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่ 1 การกำหนดกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 ใช้สูตรของ Taro Yamane (บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธิ, 2540)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n คือ ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดของกลุ่มประชากร

e คือ ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ได้กำหนดให้ความคลาดเคลื่อน 0.05

สำหรับการวิจัยนี้ยอมให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ดังนั้น ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 395 คน

$$n = \frac{27,564}{1 + 27,564(0.05)^2} = 394.28$$

สำหรับจำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชากรแต่ละกลุ่ม สามารถคำนวณได้ตามสัดส่วนกับจำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม (Proportionate Stratified Random Sampling) ซึ่งมีขนาดไม่เท่ากันนั่นคือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เลือกจากประชากรที่มีขนาดใหญ่จะมากกว่าที่เลือกจากประชากรที่มีขนาดเล็ก (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2540) ดังสูตร

$$nh = \frac{n(N_h)}{N}$$

โดยที่ nh คือ จำนวนหน่วยตัวอย่างที่สุ่มแต่ละกลุ่ม

N_h คือ จำนวนหน่วยตัวอย่างที่ต้องการทั้งหมดเท่ากับ 395 คน

n คือ ขนาดประชากรแต่ละกลุ่มในหมู่บ้านขนาดเล็กและขนาดกลาง

N คือ ขนาดประชากรทั้งหมดเท่ากับ 27,564 คน

ดังนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่อาศัยในหมู่บ้านต่างๆ ในกิ่งอำเภอคอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่สามารถคำนวณได้ดังตาราง

ตารางที่ 3.1 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหมู่บ้านและขนาดของหมู่บ้าน

ขนาดหมู่บ้าน/หมู่ที่/ตำบล	ขนาดประชากรแต่ละกลุ่ม (n, คน)	จำนวนหน่วยตัวอย่าง (nh, คน)
หมู่บ้านขนาดเล็ก		
1. หมู่ที่ 6/ตำบลคอยหล่อ	456	7
2. หมู่ที่ 7/ตำบลคอยหล่อ	439	6
3. หมู่ที่ 8/ตำบลคอยหล่อ	439	6
4. หมู่ที่ 9/ตำบลคอยหล่อ	437	6
5. หมู่ที่ 10/ตำบลคอยหล่อ	329	5
6. หมู่ที่ 11/ตำบลคอยหล่อ	411	6
7. หมู่ที่ 12/ตำบลคอยหล่อ	388	6
8. หมู่ที่ 13/ตำบลคอยหล่อ	401	6
9. หมู่ที่ 14/ตำบลคอยหล่อ	390	6
10. หมู่ที่ 15/ตำบลคอยหล่อ	372	5
11. หมู่ที่ 16/ตำบลคอยหล่อ	348	5
12. หมู่ที่ 18/ตำบลคอยหล่อ	446	6
13. หมู่ที่ 19/ตำบลคอยหล่อ	357	5

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ขนาดหมู่บ้าน/หมู่ที่/ตำบล	ขนาดประชากรแต่ละกลุ่ม	จำนวนหน่วยตัวอย่าง
	(n, คน)	(nh, คน)
14. หมู่ที่ 21/ตำบลคอยหล่อ	406	6
15. หมู่ที่ 22/ตำบลคอยหล่อ	379	5
16. หมู่ที่ 23/ตำบลคอยหล่อ	403	6
17. หมู่ที่ 24/ตำบลคอยหล่อ	330	5
18. หมู่ที่ 26/ตำบลคอยหล่อ	261	4
19. หมู่ที่ 7 / ตำบลสองแคว	372	5
20. หมู่ที่ 2 / ตำบลยางคราม	443	6
21. หมู่ที่ 6 / ตำบลยางคราม	492	7
22. หมู่ที่ 7 / ตำบลยางคราม	376	5
23. หมู่ที่ 8 / ตำบลยางคราม	482	7
24. หมู่ที่ 9 / ตำบลยางคราม	396	6
25. หมู่ที่ 10/ ตำบลยางคราม	141	2
26. หมู่ที่ 11/ ตำบลยางคราม	230	3
27. หมู่ที่ 1 / ตำบลสันติสุข	460	7
28. หมู่ที่ 3 / ตำบลสันติสุข	364	5
29. หมู่ที่ 4 / ตำบลสันติสุข	322	5
30. หมู่ที่ 5 / ตำบลสันติสุข	424	6
31. หมู่ที่ 7 / ตำบลสันติสุข	458	7
32. หมู่ที่ 8 / ตำบลสันติสุข	283	4
33. หมู่ที่ 9 / ตำบลสันติสุข	343	5
33 หมู่บ้าน	12,578	181
หมู่บ้านขนาดกลาง		
1. หมู่ที่ 1 / ตำบลคอยหล่อ	747	11
2. หมู่ที่ 2 / ตำบลคอยหล่อ	703	10
3. หมู่ที่ 3 / ตำบลคอยหล่อ	758	11
4. หมู่ที่ 5 / ตำบลคอยหล่อ	555	8

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ขนาดหมู่บ้าน/หมู่ที่/ตำบล	ขนาดประชากรแต่ละกลุ่ม (n, คน)	จำนวนหน่วยตัวอย่าง (nh, คน)
5.หมู่ที่17 / ตำบลคอยหล่อ	705	10
6.หมู่ที่20 / ตำบลคอยหล่อ	705	10
7.หมู่ที่25 / ตำบลคอยหล่อ	525	7
8.หมู่ที่ 1 / ตำบลสองแคว	825	12
9.หมู่ที่ 2 / ตำบลสองแคว	537	8
10.หมู่ที่ 3 / ตำบลสองแคว	760	11
11.หมู่ที่ 4 / ตำบลสองแคว	644	9
12.หมู่ที่ 5 / ตำบลสองแคว	713	10
13.หมู่ที่ 6 / ตำบลสองแคว	822	12
14.หมู่ที่ 8 / ตำบลสองแคว	921	13
15.หมู่ที่ 1 / ตำบลยางคราม	840	12
16.หมู่ที่ 3 / ตำบลยางคราม	680	10
17.หมู่ที่ 4 / ตำบลยางคราม	563	8
18.หมู่ที่ 5 / ตำบลยางคราม	556	8
19.หมู่ที่ 2 / ตำบลสันติสุข	640	9
20.หมู่ที่ 6 / ตำบลสันติสุข	779	11
20 หมู่บ้าน	13,978	200
หมู่บ้านขนาดใหญ่		
1.หมู่ที่4 / ตำบลคอยหล่อ	1,008	14
1 หมู่บ้าน	1,008	14
รวมทั้งสิ้น 54 หมู่บ้าน	27,564 คน	395

การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ เก็บข้อมูลจาก

- 1) ผู้ใหญ่บ้านจากทุกหมู่บ้าน
- 2) ผู้ที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน(ถ้าไม่ครบจึงเก็บจากสมาชิกครัวเรือนจนครบ)
- 3) กลุ่มแม่บ้านสมาชิกครัวเรือน

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยใช้แบบสอบถามสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ และแบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการและผู้มีความรู้กับโครงการฯ และการพัฒนาชุมชน

2. ศึกษาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ แนวความคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม แนวความคิด และทฤษฎีของโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน (SML) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยศึกษาจากหนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ได้ใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล 2 ประเภท คือ

3.3.1 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน

ในการศึกษาวิจัยผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนต่างๆ ในกิ่งอำเภอค้อยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 395 คน โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ตำแหน่งหรือบทบาทหน้าที่ในชุมชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยใช้คำถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการ SML มีจำนวนทั้งหมด 26 ข้อ โดยให้เลือกตอบ ใช่ หรือ ไม่ใช่

โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน คือตอบถูก 1 ข้อ ได้ 1 คะแนน และถ้าผู้ตอบแบบสอบถามได้คะแนนต่ำกว่า 14 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการ SML น้อย และถ้าได้คะแนน 14 คะแนนขึ้นไป หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการ SML มาก

ส่วนที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามโครงการ SML โดยแบ่งระดับการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย โดยแบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ขั้นตอน

- 1) ขั้นตอนการประชุมประชาคมของหมู่บ้าน
- 2) ขั้นตอนการคัดเลือกคณะทำงาน
- 3) ขั้นตอนการคัดเลือกปัญหาเพื่อกำหนดเป็นโครงการของหมู่บ้าน
- 4) การดำเนินกิจกรรมตามโครงการ
- 5) การตรวจสอบและประเมินโครงการ SML ของหมู่บ้าน

โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามโครงการ SML ดังนี้

ระดับมาก	ให้	3	คะแนน
ระดับปานกลาง	ให้	2	คะแนน
ระดับน้อย	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์มาตรฐานพิจารณาเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่คำนวณใช้หลักของ Millers กำหนดขนาดของชั้นจากค่าคะแนนเฉลี่ยช่วงชั้น (Weight Mean Score) ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{3 - 1}{3} \\
 &= 0.66
 \end{aligned}$$

ซึ่งสามารถแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามโครงการ SML ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.66	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วม น้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.67 - 2.33	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วม ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.00	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วม มาก

ส่วนที่ 4 แนวทางการตัดสินใจคัดเลือกปัญหาและทำกิจกรรมหรือโครงการ SML ของหมู่บ้าน มีจำนวน 7 ข้อ โดยใช้คำถามแบบเลือกตอบ และปลายเปิด

ส่วนที่ 5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการตามโครงการ SML ของหมู่บ้าน ใช้คำถามแบบปลายเปิด

3.3.2 แบบสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการและผู้มีความรู้เกี่ยวกับ

โครงการและการพัฒนาชุมชน

ในการศึกษาวิจัยผู้ศึกษาได้ใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการและผู้มีความรู้เกี่ยวกับโครงการและการพัฒนาชุมชน ในกิ่งอำเภอคอยหล่อ จำนวน 10 คน

3.4 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยการนำเครื่องมือไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาแล้วนำไปทดลองเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการหาค่าสถิติในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS) ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับชุมชนที่ศึกษา ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบความรู้ความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม แนวทางการตัดสินใจคัดเลือกปัญหาโดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่(Frequency) ค่าร้อยละ(Percent)
2. การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที (T – test) การทดสอบเอฟ (F – test) และ Chi-Square Tests
3. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนของปัญหาและข้อเสนอแนะและข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่และผู้มีความรู้เกี่ยวกับโครงการและการพัฒนาชุมชนนำมาวิเคราะห์เชิงบรรยาย